

Nagelaten gedichten

DE
SAMEN
LEZING

KANTL

Auteur: Ilona Plichart
Illustratie: Astrid Verplancke
Coördinatie: Wendy Meulemans
Projectteam KANTL
© 2024 — Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren
Editie gebruikt voor voorleestekst: *Bezette stad; Nagelaten gedichten*,
Paul van Ostaijen, Athenaeum-Polak en Van Genneep, 2010

Dit materiaal kwam tot stand met steun van Literatuur Vlaanderen
in het kader van het Leesoffensief.

Niets uit deze tekst mag zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de auteur overgenomen of aangepast worden.
Dit materiaal is enkel bedoeld voor educatieve doeleinden
en mag niet verkocht worden.

www.kantl.be
www.litterairecanon.be
www.litterairecanonindeklas.be

 LITERAATUUR
VLAANDEREN

Samenspraak

Ga hiermee aan de slag voor je het eerste gedicht leest of nadat je alvast één gedicht hebt voorgelezen.

ENKELE STELLINGEN OVER GEDICHTEN...

Doel: polsen hoe je leerlingen tegenover gedichten staan en aangeven dat het ook prima is om nooit gedichten te lezen of geen namen van dichters te kennen.

3

Hoe? Via stellingen. Je kan dit doen door middel van handopsteken, kahoot of via beweging in de ruimte.

Vraag aan de leerlingen: In welke mate (op een schaal van nul tot tien) zijn de volgende stellingen op jou van toepassing?

- Ik lees nooit een gedicht.
- Een gedicht is moeilijk.
- Ik ken de naam van een dichter.
- Ik schrijf zelf weleens een gedicht.

Je kan hiermee ook een klasgesprek op gang trekken:

welke vormen van gedichten zijn er allemaal?

Denk ook aan songteksten, spoken word, rap ...

WELKE LINK ZIE JIJ TUSSEN...?

Doel: thema's van de gedichten alvast eens laten vallen, prikkelen.

Hoe? De leerlingen mogen bij elk duo vrij associëren. Zonder het te weten, zijn ze zich aan het voorbereiden op wat er mogelijk in de gedichten staat.

Vraag aan de leerlingen: Welke link zie jij tussen...

... Paul van Ostaijen en naaimachines?

... kanovaren en de zee?

... diepe zeeën en hun kleur?

... het vak geologie en een koraalrif?

... eenzaamheid en verliefdheid?

... een klein meisje en een klaproos?

... een vleermuis en een pastoor?

... een oude man en een straat?

4

WOORDENWOLKEN

Doel: het associatieve in de poëzie van van Ostaijen al eens verkennen.

Hoe? Laat de leerlingen woordenwolken maken. Ze kunnen dit alleen doen of in duo. Ze kunnen ze op papier maken en erover praten. Je kan ook een online tool gebruiken en zo woordenwolken op het bord creëren. Mentimeter (gratis versie is beperkt) is handig om hiermee te werken met een groep. Een padlet kan ook.

Vraag aan de leerlingen: Welke woorden of ervaringen associeer je met de volgende begrippen: muziek; liefde; eenzaamheid; kinderen; bloemen; dorp; verlangen; gedicht; kunst ...

De gedichten

Marc groet 's morgens de Dingen

Dag ventje met de fiets op de vaas met de bloem
ploem ploem

dag stoel naast de tafel
dag brood op de tafel
dag visserke-vis met de pijp
en

dag visserke-vis met de pet
pet en pijp
van het visserke-vis
goeiendag

7

Daa-ag vis
dag lieve vis
dag klein visselijn mijn

Samenlezing

- ↘ Als je dit gedicht leest, krijg je de indruk dat het gaat over een klein kind. Klopt dat? Hoe zie je dat?
- ↘ Over wie kan het nog gaan, als het geen klein kind is?
- ↘ Wie spreekt er hier in dit gedicht, denk je?

Doorspreken

- ↘ En jij? Wat begroet jij 's ochtends? En waarom doe je dat? Wanneer doe je dat (nooit, in het weekend...)?
- ↘ Dit gedicht staat ver van jullie, niet? Waarom schrijft iemand dit gedicht? In welke fase van zijn leven is die persoon?

Creatief

- Nu is het aan jou!
- ↘ Overloop je tocht van je bed tot aan de schoolpoort. Het is ochtend. Wat of wie zie jij? Schrijf dat eens op. Begin ook met 'dag'.
- ↘ Lees voor aan elkaar: Hoe klinkt dat?

Melopee

VOOR GASTON BURSSENS

Onder de maan schuift de lange rivier
Over de lange rivier schuift moede de maan
Onder de maan op de lange rivier schuift de kano naar zee

Langs het hoogriet
langs de laagwei
schuift de kano naar zee
schuift met de schuivende maan de kano naar zee
Zo zijn ze gezellen naar zee de kano de maan en de man
Waarom schuiven de maan en de man getweeën gedwee naar de
zee

Samenlezing & Doorspreken

- ↘ Als je de eerste strofe leest en nog eens leest...
 Wat zie je? Wie zie je? Waar zijn we? Kano, rivier, maan, zee; zijn dat dingen die je interesseren? Als je die woorden samen hoort, welk gevoel hoort daar dan bij?
- ↘ Lees nu de tweede strofe. Aha! Hier gaat het ook over een man (die zit dan blijkbaar in de kano).
 De man en de maan zijn gezellen. Ken je het woord, gezel, waaraan doet je dat denken? Wat maakt dat de man en de maan hier gezellen zijn?
 En ja, waarom? In de laatste zin staat: 'waarom schuiven ze'. Enig idee? Waarom schuift een man met een kano naar de zee, terwijl de maan schijnt?
- ↘ Kijk eens naar de klanken: wat valt er op?
 Er zijn veel lange klanken, wat voor toon geven die?
 Vergelijk eventueel met een lied, een rap...
 Wat doen lange of korte klanken?
- ↘ Doorspreken: Maak hier eens een verhaal van.
 Waarom is die man vertrokken? Is hij blij of...
 Wat of wie laat hij achter? Waarom kiest hij voor de kano? In welk seizoen zijn we? Wat voor weer is het?
 Wat wil de man doen op zee? En wat gebeurt er als hij weer aan land komt?...
- ↘ Kijk eens naar de titel: Weet je wat die betekent?
 Zoek het eens op. Hoe zie je dat in het gedicht?

Creatief

Nu je weet wat melopee wil zeggen, hoe zou je het gedicht dan voordragen? Experimenteer in groepjes en breng jouw versie voor de klas.

De oude man

Een oud man in de straat
zijn klein verhaal aan de oude vrouw
het is niets het klinkt als een ijl treurspel
zijn stem is wit
zij lijkt een mes dat zo lang werd aangewet
tot het staal dun werd
Gelijk een voorwerp buiten hem hangt deze stem
boven de lange zwarte jas
De oude magere man in zijn zwarte jas
lijkt een zwarte plant
Ziet gij dit snikt de angst door uw mond
het eerste smaken van een narkose

Samenlezing

- ↘ Over wie gaat het hier? Wat weten we over de oude man? Welke kleren draagt hij? Wat weten we over zijn stem? Met wie praat hij? Wat vertelt hij?
- ↘ Lees eens opnieuw: *De oude magere man in zijn zwarte jas/gelijkt een zwarte plant*. Wie zou dat kunnen zeggen? Wat vertelt dit over de oude magere man? Ken je een voorbeeld van een zwarte plant? Of is het een symbool?
- ↘ Lees de laatste twee regels nog eens. Ingewikkeld, toch? Iemand heeft hier angst? Wie? En *het eerste smaken van narkose*, wat kan dat betekenen?

Doorspreken

- ↘ Ken jij zo'n oude man? Waar zie je die? Hoe oud is hij? Of is de leeftijd niet zo belangrijk? (Denk eventueel aan bekende personen, zoals politici.)
- ↘ Dit is een gedicht over een oude man. Jullie zijn tieners, is dit ook een gedicht voor jullie? Of niet? Leg uit!
- ↘ Als je één regel of een paar woorden mag kiezen die je mooi vindt, welke zijn dat dan?
- ↘ Vind je hier ook iets grappigs in (bv. de oude magere man lijkt op een zwarte plant)?

Creatief

- ↘ Zoek een foto van jouw oude man. Of maak een tekening. Overleg welke jas de man draagt, in welke straat hij woont, wat hij vanochtend gegeten heeft, welke planten er staan in zijn flat of kamer...
- ↘ Vergelijk jullie beelden en attributen, wat zijn de verschillen? Wat valt er op? (Mogelijk leidt dit tot reflectie over hoe iedereen een eigen beeld maakt van woorden, of net dat iedereen eenzelfde soort persoon ziet – dat hangt soms samen met een film, een bekend lied...)

Het dorp

Een vleermuis aan de nacht
hangt niet uw adem aan een vreemde adem
zo gij dit beseft het dorp
en de mensen nacht'lik huis aan huis
één licht — wellicht bij de pastoor —
en langs uw weg een late koe
In de wig van weg en stroom
is van de leegte zo het dorp
alsof 't een boot was die maar voor korte tijd
op anker ligt

13

Om het staketsel kletst
het donkere water
gemeten
en vreemder dan een moorden zonder gil

Gij weet dat er geen gelaat is
waar gij binnen kunt
als in uw huis

En gij stoot overal der dingen oppervlak
een spiegel van uw eenzaamheid
een teller van uw korte reis

Samenlezing

- ↘ Lees het gedicht een eerste keer voor. Is er één zin of één woord dat jullie begrijpen, waar jullie een beeld bij hebben?
- ↘ Dan herneem je het gedicht in stukken.
- ↘ De eerste strofe: we zijn in een dorp. Welke elementen doen je denken aan een dorp? Is het een dorp van vroeger of nu (bv. de pastoor).
- ↘ En wat vertelt dit gedicht over de vleermuis? Weet je waar de tweede regel *hangt niet uw adem aan een vreemde adem over gaat?*
- ↘ *Alsof 't een boot was die maar voor korte tijd/op anker ligt:* een boot die even ergens ligt. Wat een vergelijking! Snap je dat?
- ↘ De tweede strofe: je leest over een staketsel, donker water, vreemder dan een moorden zonder gil. Is dat een plek waar je graag zou zijn? Waarom wel of niet?
- ↘ Lees nu de laatste twee strofes. Als hier een verteller aan het woord is, hoe zou die zich voelen? En hoe kan die zich misschien nog voelen? Een spiegel van uw eenzaamheid, aha! Zie je nog eenzaamheid in dit gedicht?

Doorspreken

- ↘ Soms begrijp je eerst zo goed als niets van een gedicht, en dat is prima zo. In een gedicht maakt een dichter vergelijkingen of vertelt hij bijna iets anders dan wat hij bedoelt. Soms is een gedicht een zoektocht.
- ↘ Als jij aan iemand mag vertellen waarover dit gedicht gaat, wat vertel je dan?
- ↘ Het gaat hier over een dorp. Wat voor gevoel heb jij bij een dorp, vroeger en nu? Zijn er dingen (gedrag, tradities ...) uit het gedicht die voor jou echt horen bij een dorp?
- ↘ Hoe voelt de verteller zich? Als je nog eens kijkt naar de laatste twee strofes, hoe voel je je hierbij?

Creatief

- ↘ Stel dat we dit gedicht herwerken. Het heet niet meer 'Het dorp', maar wel 'De stad'. De gevoelens blijven hetzelfde. Wat verander je? Wat staat er in de plaats van de vleermuis? En wat komt er in de plaats van de koe? Is er nog een boot? Of mag het iets anders zijn?
- ↘ Lees dit gedicht op verschillende manieren voor: heel vrolijk, depressief of verbaasd. Welke versie bevalt je het meest?

Huldegedicht aan Singer

Slinger

Singer

naaimasjien

Hoort

Hoort

Floris Jespers heeft een Singernaaimasjien gekocht

Wat

Wat

jowel

Jespers Singer naaimasjien

hoe zo

jowel

ik zegt het u

Floris Jespers heeft een Singernaaimasjien gekocht

Waarom

waardoor

wat wil hij

Jowel

hij zal

hoe zo

Circulez

want

SINGERS NAAIMASJIEN IS DE BESTE

de beste

waarom

hoe kan dat

wie weet

alles is schijn

Singer en Sint Augustinus

Genoveva van Brabant

bezit ook een Singer

die Jungfrau von Orleans

Een Singer?

jewel

jewel jewel jewel ik zeg het u een Singer

versta-je geen nederlands mijnheer

Circulez

Bitte auf Garderobe selbst zu achten

ik wil een naaimasjien

iedereen heeft recht op een naaimasjien

ik wil een Singer

iedereen een Singer

Singer

zanger

meesterzangers

Hans Sachs

heeft Hans Sachs geen Singermasjien

waarom heeft Hans Sachs geen Singer

Hans Sachs heeft recht op een Singer

Hans Sachs moet een Singer hebben

Jewel

dat is zijn recht

Recht door zee

Leve Hans Sachs

Hans Sachs heeft gelijk

hij heeft recht op

SINGERS NAAIMASJIEN IS DE BESTE

alle mensen zijn gelijk voor Singer

Circulez

een Singer

Panem et Singerem

Panem et Singerem Panem et Singerem Panem et Singerem

et Singerem et Singerem

Ik wil een Singer
wij willen een Singer
wij eisen een Singer
wat wij willen is ons recht
ein fester Burg ist unser Gott

Panem et Singerem Panem et Singerem Panem et Singerem

et Singerem et Singerem

Waarom

hoe zo

wat wil hij

wat zal hij

Salvation army

Bananas atque Panama

de man heeft gelijk

hij heeft gelijk

gelijk heeft hij jawel

jawel

jawel

waarom

wie zegt dat

waar is het bewijs

jawel hij heeft gelijk

Panem et Singerem Panem et Singerem Panem et Singerem

et Singerem et Singerem

SINGERS NAAIMASJIEN IS DE BESTE

Samenlezing & Doorspreken

- ↘ **Kijk** eerst eens naar dit gedicht: wat valt er allemaal op als je dit gewoon ziet? (Houd het blad eventueel in de lucht, of projecteer het gedicht op het smartboard.) Wat valt op aan de woorden, de bladschikking ...?
- ↘ Als je dit ziet, wat **denk** je dan? Heb je dan zin om het gedicht te lezen? Kan je het lezen? Of kan je het rappen of scanderen...?
- ↘ Inzoomen op Singer. Weten jullie wat een Singer is? (Het staat al in regel/woord drie.) Waarom zou je een gedicht schrijven over een naaimachine, hoe saai kan dat zijn? Of zegt dat toch iets over de tijd van dit gedicht, als je weet dat het geschreven is in 1921?
- ↘ Als je weer naar de tekst **kijkt**: lijkt dit op andere gedichten die je kent? Lijkt dit op andere soorten van woordkunst?

Creatief (vóór we doorspreken)

Leg een brug naar slam poetry.
Stel dat je dit gedicht op een podium voordraagt en je laat je helemaal gaan, hoe kan je dat doen? Werk in groepjes en doe je ding. Als dat niet werkt, geef je de leerlingen kaartjes met aanwijzingen: jullie zijn een rapgroep, jullie vertellen heel diepzinnig ...

Samenlezing & Doorspreken

- ↘ Jullie hebben het gedicht nu voorgedragen. Laten we nog eens dieper naar de tekst kijken.
- ↘ Er staan woorden in verschillende talen in. Welke talen herken je? Wat doen die talen hier?
- ↘ Wat betekent *Panem et Singerem* (woordgrapje: *panem et circenses* betekent brood en spelen, nu is het brood en Singer-naaimachine)? Vind je dat grappig?
- ↘ Er staat hier ook nog *Alle mensen zijn gelijk voor Singer*. Wat vind je van die zin? Wat staat die zin hier te doen?
- ↘ Er staan ook veel namen in het gedicht. Welke namen ken je? Welke namen ken je niet? Bij welk soort persoon horen die namen, denk je?

Creatief

Vervang Singer door iets wat voor jou heel belangrijk is, bijvoorbeeld een merk van smartphones.

Maak het gedicht opnieuw.

Bijvoorbeeld:

*Iphone 15 Iphone 15 mijn gsm
Hooft hooft
Milan Bozan heeft
een Iphone 15 gekocht
Wat
Wat...*

Maak per duo een nieuwe tekst en draag die aan elkaar voor.

Met als extra uitdaging: vind een alternatief voor *Panem et Singerem*.

Geologie

Diepe zeeën omringen het eiland
diepe blauwe zeeën omringen het eiland
gij weet niet
    of het eiland van de sterren is daarboven
gij weet niet
    of het eiland aan de aardas is
diepe zeeën
diepe blauwe zeeën
dat het lood zinkt
dat het lood zoekt
dat het zinkend zoekt
en zinkt zoekend
zoekend zijn eigen zoeken
en al maar door
zinkt
en al maar door
zoekt
diepe zeeën
blauwe zeeën
diepe blauwe zeeën
diepblauwe zeeën
zinken
zoeken
naar de omgekeerde sterren
tweemaal blauw
en tweemaal bodemloos
Wanneer vindt het blauwe lood
in de blauwe zee
de groene wier
en de koraalrif
Een dier dat door het leven jaagt naar een gedachte vrede
— een wanen in duizend duizendjarige sellen —
gelijk een dier dat jaagt en aan zijn blinde vingers vindt
alleen het herhalen van het gedane doen
gelijk een dier zo
zo zinkt het lood
des zeemans
Moest dit zinken langs uw ogen zijgen gij kende niet
een groter leegheid

Samenlezing & Doorspreken

- 20 ↘ Lees eerst de eerste acht zinnen voor, tot en met *diep blauwe zeeën*. Projecteer die zinnen eventueel op het bord.
- ↘ Ga in gesprek met de klas: Waarover wordt er verteld? Op welke plek zijn we? Wat weten we over de zeeën? Wie is er al eens bij een zee geweest die aan deze beschrijving doet denken?
- ↘ Weten jullie wat geologie is? (de wetenschap die de aarde en de geschiedenis van de aarde bestudeert). Als je weet dat de geologie bijvoorbeeld kijkt naar de aardlagen, laag na laag, hoe zie je dat terug in het gedicht? Kijk eens naar de woorden, kijk naar de vorm ...
- ↘ Nu kan je verder lezen, eventueel het hele gedicht, al kan je er ook voor kiezen om het in stukjes te lezen.
- ↘ Dit heet 'experimentele poëzie'. Dat betekent o.a. dat van Ostaijen experimenteerde met nieuwe vormen in zijn poëzie (geen rijm) en ook met een nieuwe lay-out. Wat vind je nog experimenteel? Of, met andere woorden, wat is anders dan in andere (oudere) gedichten die je al eens las?
- ↘ Dit is best een moeilijk gedicht. Volgens kenners kan het over veel gaan, bijvoorbeeld over vergankelijkheid. Of anders gezegd: uiteindelijk verdwijnt alles, uiteindelijk wordt alles vergeten. In welke woorden of zinnen zie je dat?

- ↘ Volgens andere mensen gaat dit gedicht over moeilijke momenten, over tegenspoed. Zie jij dat ook? Welke woorden doen je daaraan denken?
- ↘ Er staat ook *dat het lood zinkt*. Wat is lood? Wat betekent deze zin voor jou?
- ↘ Kijk nog eens naar de laatste versregels: *Moest dit zinken langs uw ogen zingen gij kende niet / een groter leegheid*. Sterke zin? Saaie zin? Onverstaanbare zin? Wat zou het voor jou kunnen betekenen?
- ↘ We zijn begonnen met de vraag over zeeën en een eiland. Toen ging het gesprek een andere richting uit. Welk beeld heb jij nu bij dit gedicht?

Creatief

- ↘ Breng een aantal Dixit-kaarten mee naar de klas.
- ↘ Iedereen kiest één Dixit-kaart. Begin een gedicht te schrijven bij de Dixit-kaart. Er zijn regels: het gedicht mag niet rijmen en er moeten regels bij zijn van één of twee woorden.
- ↘ Schrijf tien regels en geef het dan door aan je buur. Je leest de aanzet van je buur en schrijft weer tien regels. Vervolgens geef je het gedicht nog een keer door. Zo kom je tot een gedicht van dertig regels.
- ↘ Lees nu per drie de volledige tekst door. Wat valt er op? Wat lijkt op het gedicht van van Ostaijen? Wat is echt anders?

Loreley

Kom aan mijn borst
kom aan mijn borst
daar rust gij aan een lijf
dat eenzaam is een bedden van uw eenzaamheid
en eenzaam spelen uwe vingers
langs het ontwarren van lange wier

Achter de spiegel die verdrijft
de onbestendigheid der dingen
valt van uw handen het verlangen
aan mijn opalen huid verglijdend
een wezenloze droom
kom aan mijn borst
bed in mijn eenzaam' armen
uw eenzaam lijf

Samenlezing & Doorspreken

- 22
- ↘ Lees de eerste strofe. Iemand krijgt de vraag om aan een borst te komen liggen. Wie zou dat vragen? En wie komt er aan de borst liggen? (Ga voor vrije interpretatie, alles mag en alles kan.)
  - ↘ Vertel nu over het Duitse personage Lorelei: een nimf of sirene. Vroeger leefden er veel nimfen langs de Rijn. Maar hoe meer mensen langs de Rijn kwamen wonen, hoe meer nimfen verhuisden naar een rustiger plek. Een nimf bleef achter: Lorelei. Volgens de oude legende zat Lorelei op een rots aan de rivier. Ze zong zo mooi dat schippers betoverd raakten. De schippers konden niet ophouden naar haar te kijken en vergaten dat ze hun boot moesten besturen. En zo raakten schepen telkens weer in nood en verdwenen ze in de golven ...
  - ↘ Nu je dit verhaal kent, wat herken je hiervan in de eerste strofe?
  - ↘ Laten we verder lezen! Lees de tweede strofe, gaat die over Lorelei? Hoe voelt Lorelei zich? Waarom zingt ze eigenlijk voor de schippers? Waarvoor is de spiegel hier een symbool?

Creatief

- ↘ Natuurlijk gaat dit gedicht over veel meer dan over Lorelei. Zij verleidt schippers en dat loopt slecht af voor hen. Kan je daar andere voorbeelden van geven? Welke voorbeelden van Lorelei-acties vind je bijvoorbeeld op TikTok of in de media?

Jong landschap

Zo staan beiden bijna roerloos in de weide
het meisje dat loodrecht aan een touw des hemels hangt
legt hare lange hand op de lange rechte lijn der geit
die aan haar dunne poten de aarde averechts draagt
Tegen haar wit en zwart geruite schort
houdt het meisje dat ik Ursula noem
— in 't spelevaren met mijn eenzaamheid —
een klapproos hoog

Er zijn geen woorden die zo sierlik zijn
als ringen in zeboehorens
en tijdgetaand zoals een zeboehuid —
hun waarde bloot naar binnen schokken
Zulke woorden las ik gaarne tot een garve
voor het meisje met de geit

Over de randen van mijn handen
tasten mijn handen
naar mijn andere handen
onophoudelik

Samenlezing & Doorspreken

- 24
- ↳ Vraag je leerlingen om hun ogen te sluiten. Lees de eerste strofe voor. Wat hebben jullie gezien? Wie zie je? En waar zijn de mensen of dieren die je gezien hebt?
  - ↳ Lees de eerste strofe nog eens voor, nu mogen ze meelesen. Stel dezelfde vragen opnieuw. Wat zie je? Wie zie je? Welke kleren draagt het meisje? Het gaat hier ook over rechte lijnen, horizontaal en verticaal. Over welke lijnen?
  - ↳ Als je die eerste strofe leest en voor je ziet, is dat een mooi tafereel? Is het meisje daar graag of niet, wat denk je? En de persoon die naar haar kijkt (de dichter), wat vindt hij van dat meisje? Plots gaat het over *spelevaren met mijn eenzaamheid*. Hier zie je twee dingen: eenzaamheid en spelevaren. Is dat echt een tegenstelling? Of kan dat samenvallen?
  - ↳ Laten we kijken naar de tweede en de derde strofe: dat zijn echt andere strofes, toch? *Er zijn geen woorden die zo sierlijk zijn/als ringen in zeboehorens*. Wat wil de dichter eigenlijk zeggen? Zou het kunnen dat de dichter wil beschrijven dat hij wel woorden vindt om deze scène en dat gevoel te beschrijven, maar dat elk woord toch niet volstaat? Vreemd toch, zoveel woorden om te zeggen dat je een ervaring toch niet helemaal kan vatten?

- ↳ Als er in een gedicht mysterieuze woorden staan of woorden die je niet helemaal begrijpt (garve, spelevaren), wat doet dat dan met jou? Heb jij zin om die woorden op te zoeken? Of ken je de woorden toch?
- ↳ Kijk nog eens naar de titel: *Jong landschap*. Waar denk jij aan bij deze titel?
- ↳ Vind je dit een dromerig gedicht? Een saai gedicht? Een droevig gedicht? Een gevaarlijk gedicht? Waarom?

Creatief

- ↳ Maak een landschapsschilderij waarin je het gedicht weer-geeft. Experimenteer met technieken en materialen. Het landschap mag realistisch zijn of net abstract. Het mag heel hedendaags zijn, bijna een strip. Of een klassiek schilderij. Integreer één versregel van het gedicht in het schilderij, neem de letters over ... Het maakt niet uit hoe: schrijf, schilder ... Als de versregel maar in het schilderij verweven zit.
- ↳ Daarna mag je aan de rest van de klas uitleggen waarom je dit ervan gemaakt hebt.

Doorspreken

We hebben verschillende gedichten gelezen van Paul van Ostaijen.

- ↳ Kies je top 3: welk gedicht is jouw favoriet?
Kan je ook vertellen waarom?
- ↳ En welk gedicht trekt jou het minst aan?
Kan je hier iets over vertellen?
- ↳ Welke woorden of welke dichtregels hebben jou echt verbaasd?

27

Aan de slag

- ↳ Tijd voor een tentoonstelling of een voordracht. Er zijn best wat teksten geschreven en beelden gemaakt de voorbije lessen. Maak met de verschillende gedichten en prenten een van Ostaijen-expo in de klas (of in de gang).
- ↳ Maak een uitnodiging voor je medeleerlingen en leerkrachten in de stijl van 'Huldegedicht voor Singer' of 'Meloepie'.